

OBSAH

Jak se kde mluví, jak se dorozumíváme.....	5
Jazykové příručky	7
Tvoření slov – odvozování, skládání, zkracování	10
Obměny hlásek v příbuzných slovech.....	10
Střídání hlásek v příbuzných slovech	12
Člověk je tvor společenský	14
Tvrdé, měkké a obojetné souhlásky	15
Kniha – přítel člověka.....	17
Přehled vyjmenovaných slov	20
Vyjmenovaná slova po B	22
Slavíme narozeniny	23
Sociální sítě	24
Telefon	25
Vyjmenovaná slova po L.....	26
Vypravování	27
Řeč přímá a nepřímá	29
Vyjmenovaná slova po M	31
Na poště.....	32
Vyjmenovaná slova po P.....	35
Vyjmenovaná slova po S.....	36
Inzerát a objednávka.....	37
Vyjmenovaná slova po V	39
Vyjmenovaná slova po Z.....	40
Cestovní pas	41
Skupiny písmen bě-bje, vě-vje, pě, mě, mně.....	42
Podstatná jména.....	43
Velká písmena	50
Naše rodina.....	51
Životopis.....	53
Charakteristika, popis.....	55
Přídavná jména.....	57
Úřední dopis.....	63
Odborný popis	65

Zájmena	66
Za jméno přijde příjmení	68
Číslovky	70
Slovesa	73
Příslovce	77
Předložky	79
Přísudek a podmět – základní větné členy	80
Několikanásobné větné členy	82
Shoda přísudku s podmětem	83
Popis pracovního postupu	85
Souvětí	87
Oddělování vět v souvětí	90
Projevy mluvené a psané	91
Test	93
Slova, ve kterých nejčastěji chybujeme	94

JAK SE KDE MLUVÍ, JAK SE DOROZUMÍVÁME

Mnozí z vás již procestovali kus Evropy. Jistě jste si všimli, že v některých zemích se dorozumíme poměrně bez problémů, jinde se neobejdeme bez znalosti tamějšího jazyka.

---/...../----/.----
A H O J

Jazyk je nejdokonalejším prostředkem dorozumívání mezi lidmi. Můžeme se někdy dorozumět i posunky, světelnými nebo zvukovými signály nebo i jinými způsoby, ale toto dorozumění bude vždy chudší a méně přesné a srozumitelné.

Určité skupiny jazyků, které se vyvinuly z jednoho společného jazyka, jsou **jazyky příbuzné**.

Český jazyk vznikl z **praslovanštiny**, ze které vzešly všechny **slovanské jazyky** (např. čeština, slovenština, polština, ruština, bulharština).

Český jazyk je naším národním jazykem. Jeho nejvýznamnějším útvarem je **spisovný jazyk**. Jím se dorozumíváme na celém našem území.

V některých oblastech Čech a Moravy lidé mluví nářečím (dialektem), např. chodským (*hučitel, svarba, pormáslí*). Rozšířili-li se některé prvky z nářečí za původní územní hranice, mluvíme o obecných dialektech. V Čechách se mluví **obecnou češtinou**, vzniklou ze středočeského nářečí (*Von je teda vopravdu moc chytřej. Kam deš? Tetě pro mlíko.*), na Moravě **obecnou hanáčtinou** (*Děcka, sednite si na lafko a beťte chvilko ticho. Gde deš? Tetině pro mlíko.*).

Slang (čteme sleng) je mluva lidí stejného zájmového nebo pracovního (profesionálního) prostředí. Existuje zednický slang (např. *fanka* – zednická lžíce), hornický slang (např. *hajcman* – podpěra), železničářský slang (např. *šupák* – posunovač), studentský slang (*vrčák* – pilný student), sportovní slang (*be-tony* – chrániče brankáře) atd.

Argot – mluva spodiny (zlodějů aj.).

Cvičení

1. Vyjmenuj jazyky, kterými se mluví za našimi hranicemi.
2. Které jazyky jsou příbuzné s češtinou?
3. Který příbuzný jazyk je nejbližší češtině?
4. Mohou se lidé dorozumívat jinak než slovy? Uveď příklady.
5. Existují živé bytosti kromě člověka, které užívají k dorozumívání jazyka?
6. Co znamená, když se řekne, že někdo hodně gestikuluje, užívá mimiku obličeje, mluví spisovně?
7. Co to je *mateřský jazyk*?
8. Vysvětli přísloví: *Mluvíti stříbro, mlčeti zlato.*